

Ein cyf/Our ref DB-PO-0316-24

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol
Senedd Cymru

11 Tachwedd 2024

Annwyl Jenny,

Diolch yn fawr am eich llythyr yn ymwneud ag ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol: Eu Dyfodol: Ein Blaenoriaeth?

Rwy'n croesawu'r cyfle i drafod yr adroddiad yn y Cyfarfod Llawn maes o law, ond yn y cyfamser, gweler isod yr eglurhad pellach y gofynnwyd amdano mewn perthynas ag Argymhellion 1, 3, 5, 8 a 9.

Argymhelliad 1:

Pan lansiwyd Teulu Cymru chwe mis yn ôl, cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu helaeth â rhanddeiliaid. Hyd yma, mae'r cynnwys ar bynciau amserol wedi'i groesawu, yn enwedig y cynnwys yn ymwneud â gofal plant, awgrymiadau ymarferol, llesiant rhieni a phryderon am ddiogelwch ar-lein. Caiff perfformiad Teulu Cymru ar y cyfryngau cymdeithasol ei fonitro'n agos, ac rydym yn parhau i weld cynnydd cyson yn nifer y dilynwyr bob mis, o ychydig yn llai na 15,000 pan lansiwyd y ddarpariaeth, i fwy na 18,000 ar hyn o bryd. Caiff perfformiad y negeseuon a'r cynnwys hefyd ei ddadansoddi ochr yn ochr â gwybodaeth a gesglir o sgysiau ar-lein, a chaiff y gwersi a ddysgir o werthusiadau eu cymhwyso at waith cynllunio cynnwys. Er enghraifft, rydym yn gweld awydd am gynnwys mewn fformatau gwahanol ar Instagram a Facebook, ac rydym yn dechrau dylunio cynnwys yn unol â hynny. Rydym hefyd yn gweithio ar welliannau i'r ffordd rydym yn cyflwyno ein postiau yn ddwyieithog a gwelliannau i ymgorffori dwyieithrwydd yn ein cynnwys yn lle llunio cynnwys Cymraeg a Saesneg ar wahân, ac yn profi'r gwelliannau hynny.

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda'r sector gofal plant ac wedi trafod cymhlethdodau'r systemau a'r ffrydiau cyllido gwahanol ar gyfer gofal plant a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Er mwyn datblygu un system ar gyfer gofal plant a ariennir gan Lywodraeth Cymru, mae angen rhaglen newid sylweddol, a gaiff ei chyflawni mewn cydweithrediad agos â'r sector ac awdurdodau lleol ac wrth ymgysylltu â rhieni. Mae addasrwydd a chymhlethdod y systemau presennol yn faterion sy'n cael eu hystyried mewn sawl darn o ymchwil yn ymwneud â rhaglenni presennol a gwaith datblygu polisi sydd eisoes yn mynd rhagddo neu yn yr

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

arfaeth. Caiff unrhyw adolygiad ehangach ei gynnal yn y flwyddyn ariannol nesaf (2025/26) a bydd yn ddibynnol ar gyllideb.

At hynny, gwnaethoch ofyn pa ystyriaeth sydd wedi'i rhoi i ddatblygu gwasanaeth gwneud cais integredig fel rhan o'r gwaith o Symleiddio Budd-daliadau Cymru Rydym wrthi'n gweithio i ddylunio system Budd-daliadau Cymru sydd â phwyslais ar wella canlyniadau i blant a phobl ifanc o gartrefi incwm isel, gan eu cefnogi i sicrhau dyfodol gwell a gwireddu eu potensial yn llawn. Rydym yn parhau i gefnogi dull integredig o ddarparu gwasanaethau rheng flaen, lle mae tystiolaeth, adnoddau a chyllidebau yn caniatáu ar gyfer newidiadau o'r fath.

Rwyf am bwysleisio ein hymrwymiad i gymryd camau i symleiddio ffrydiau cyllido gwahanol ar gyfer gofal plant a ariennir yng Nghymru.

Argymhelliad 3:

Rydym yn dal i fod yn awyddus i ddysgu o arferion gweinyddiaethau eraill o ran cefnogi'r gweithlu gofal plant. Mae ymrwymiad Llywodraeth yr Alban i dalu'r cyflog byw gwirioneddol i weithwyr gofal plant ac ymrwymiad Llywodraeth Cymru i dalu'r cyflog byw gwirioneddol i weithwyr gofal cymdeithasol yn seiliedig ar y strwythurau sy'n sail i'w darpariaeth. Caiff darpariaeth gofal plant yn yr Alban a darpariaeth gofal cymdeithasol yng Nghymru eu hariannu'n bennaf gan y priod lywodraethau hynny a'u comisiynu drwy'r awdurdodau lleol. O ran cyllid gofal plant Llywodraeth yr Alban a gofal cymdeithasol Llywodraeth Cymru, mater i awdurdodau lleol yw cyflawni'r ymrwymiad mewn perthynas â'r Cyflog Byw Gwirioneddol a gofynnir iddynt gaffael gwasanaethau sy'n talu cyflog byw gwirioneddol i'w gweithwyr.

Caiff lleoliadau gofal plant yng Nghymru eu rhedeg yn bennaf gan sefydliadau yn y trydydd sector a'r sector preifat, sy'n darparu amrywiaeth o wasanaethau yn cynnwys gwarchod plant, gofal dydd, gofal sesiynol, clybiau ar ôl ysgol a chlybiau yn ystod y gwyliau. O fewn y sector eang hwn, mae Llywodraeth Cymru yn darparu gofal plant a ariennir i blant 2-3 oed drwy Dechrau'n Deg a phlant 3-4 oed y mae eu rhieni mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant llawnamser. At hynny, mae Llywodraeth y DU yn darparu gofal plant di-dreth i rieni sy'n gweithio sy'n defnyddio darpariaeth gofal plant gymeradwy.

Wrth ystyried y trefniadau ar gyfer gofal plant a ariennir gan Lywodraeth Cymru i sicrhau bod lleoliadau yn talu'r cyflog byw gwirioneddol i'w staff, ystyriwyd cyfyngiadau strwythurol ein systemau cyllido, y costau posibl i Lywodraeth Cymru a chost darpariaeth gofal plant na chaiff ei hariannu gan y llywodraeth i deuluoedd.

Fodd bynnag, rydym wrthi'n adolygu cyfradd y Cynnig Gofal Plant, sy'n cynnwys adolygu tystiolaeth o'r costau y mae lleoliadau yn mynd iddynt, gan gynnwys costau staffio. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod y gyfradd a ddarperir gan y Cynnig Gofal Plant yn cefnogi lleoliadau i gynnig cyfraddau cyflog rhesymol.

Bwriad Fforwm Gwaith Teg Partneriaeth Gymdeithasol Gofal Plant a Gwaith Chwarae yw ystyried materion allweddol ar gyfer y gweithlu, fel recriwtio, cadw, datblygiad proffesiynol parhaus a chyfleoedd i gamu ymlaen mewn gyrfa, ac ystyried y camau y gellir eu cymryd i ddatblygu ymarfer gwaith teg ym mhob rhan o'r sector.

At hynny, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i gefnogi hyfywedd y sector drwy ddarparu rhyddhad ardrethi busnes o 100% i safleoedd gofal plant cofrestredig a'r ymrwymiad i adolygu cyfradd fesul awr y Cynnig Gofal Plant yn rheolaidd, er mwyn sicrhau ei bod yn ariannu'r costau y mae lleoliadau yn mynd iddynt, gan gynnwys costau staffio.

Argymhelliad 5:

Rydym yn ymrwymedig i chwalu'r rhwystrau i alluogi pob plentyn a'i deulu i gael y gofal plant sydd ei angen arnynt. Fel y nodais yn fy ymateb i'r adroddiad, mae dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i sicrhau bod digon o leoedd gofal plant ar gael yn eu hardal. Wrth benderfynu a yw'r ddarpariaeth gofal plant yn ddigonol i fodloni'r gofynion hyn, rhaid i awdurdodau lleol ystyried y ddarpariaeth gofal plant a'r anawsterau penodol y mae teuluoedd â phlant anabl neu blant ag anghenion dysgu ychwanegol yn eu hwynebu wrth geisio dod o hyd i ofal plant.

Wrth ddefnyddio elfen gofal plant a chwarae y Grant Plant a Chymunedau, anogir awdurdodau lleol i ystyried a chefnogi anghenion gofal plant a chwarae teuluoedd incwm isel; teuluoedd â phlant ag anghenion ychwanegol; a theuluoedd sy'n dymuno cael darpariaeth drwy gyfrwng Cymraeg, yn benodol.

Mae gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol Baneli Blynnyddoedd Cynnar sy'n derbyn atgyfeiriadau gan Ymwelwyr Iechyd neu Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar ar gyfer plant y nodwyd bod ganddynt anghenion sy'n dod i'r amlwg a phlant ag ADY sy'n byw y tu allan i ardaloedd Dechrau'n Deg. Gall plant dwy i dair oed ag ADY y mae angen gofal plant arnynt er mwyn diwallu eu hanghenion datblygiadol gael cymorth drwy Dechrau'n Deg (yn amodol ar adnoddau).

Rydym yn disgwyl i'r rheini sy'n gweithio ym maes Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar ymateb i anghenion datblygiadol plant, blaenoriaethu ymyriadau cynnar, a nodi plant y gall fod ganddynt ADY. Mae dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i ddynodi Swyddog Arweiniol ADY ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar a fydd yn gyfrifol am gydlynw'r swyddogaethau o dan y Ddeddf a'r Cod ADY yn eu hardal ar gyfer plant o dan oedran ysgol gorfodol nad ydynt yn mynychu ysgolion a gynhelir. Dylai'r rôl hon annog cydweithrediad â darparwyr gofal plant a gwneud trefniadau ar gyfer rhoi arweiniad a gwybodaeth i ddarparwyr mewn perthynas â diwallu anghenion plant ag ADY yn eu lleoliadau.

Cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg ddatganiad ysgrifenedig ar 7 Hydref yn ymrwymo i gymryd camau i adolygu fframwaith deddfwriaethol ADY i sicrhau ei fod yn glir, yn ddealladwy ac yn darparu ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Ystyrir gweithredu'r blynnyddoedd cynnar fel rhan o'r adolygiad, a fydd yn canolbwyntio ar eglurder a hygyrchedd y fframwaith deddfwriaethol.

At hynny, mae gwaith yn mynd rhagddo i gasglu tystiolaeth o'r heriau ymarferol a wynebwr gan bartneriaid cyflawni wrth roi'r system ADY ar waith. Bydd adolygiad thematig nesaf Estyn yn dechrau mesur cynnydd mewn perthynas â'r blynnyddoedd cynnar. Yn dilyn hyn, bydd cyfnod o weithio gyda'r sector a gwrando arno er mwyn deall yr heriau gweithredol a wynebwr a llywio ein camau nesaf, gan lunio a blaenoriaethu camau gweithredu.

Mae Pennaeth Polisi ar gyfer ADY, y Blynnyddoedd Cynnar ac Ôl-16 wedi'i recriwtio fel rhan o dîm Diwygio ADY a bydd ganddo'r gallu i ystyried dichonolrwydd symleiddio cyllid presennol o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

Byddwn hefyd yn defnyddio'r gwersi a ddysgwyd drwy raglen beilot Trawsnewid Integreiddio'r Blynnyddoedd Cynnar, y disgwylir iddi ddod i ben yn ffurfiol ym mis Mawrth 2025, er mwyn sicrhau y gall plant a theuluoedd gael y cymorth sydd ei angen arnynt ar yr adeg gywir, yn y lle cywir ac yn y ffordd gywir.

Argymhelliad 8:

Mae'n bleser gennyf nodi bod Llywodraeth Cymru, ar 9 Hydref, wedi comisiynu pob awdurdod lleol yng Nghymru i baratoi cynlluniau ehangu ar gyfer cam nesaf y broses o

ehangu'r ddarpariaeth gofal plant i blant 2 oed. Yn ystod Cam 3, bydd awdurdodau lleol ledled Cymru yn ehangu darpariaeth gofal plant Dechrau'n Deg i bob plentyn 2 oed yn yr ardaloedd sy'n weddill o'u hawdurdod lleol.

Gwnaethom gymryd y cam pwysig hwn o gomisiynu cynlluniau ar gyfer Cam 3 oherwydd gwyddom fod awdurdodau leol a'r sector yn gwerthfawrogi eglurder ynghylch cyfeiriad y rhaglen yn y dyfodol. Argymhellodd Gwerthusiad Proses¹ o'r rhaglen hyd yma y dylid pennu "llinellau amser paratoi hirach" ar gyfer camau pellach y broses ehangu yn y dyfodol. Drwy gomisiynu awdurdodau lleol i gynllunio yn gynt, byddant yn cael mwy o amser i gynllunio a rhoi trefniadau ar waith ar gyfer y cam nesaf.

Fel y nodwyd gennych yn eich llythyr, bydd angen sicrhau cyllid ychwanegol i ehangu'r ddarpariaeth gofal plant fel rhan o ymarfer y Gyllideb ar gyfer 2025-26, sydd eisoes yn mynd rhagddo. Byddwn yn cysylltu ag awdurdodau lleol yn dilyn setliad y Gyllideb os byddwn yn llwyddo i sicrhau cyllid ar gyfer Cam 3 yn 2025-26.

Argymhelliad 9:

Ar hyn o bryd, gallaf ond ailgadarnhau y bydd unrhyw newidiadau i'r gyfradd bresennol, sef £5.00 yr awr fesul plentyn, yn weithredol o fis Ebrill 2025. Caiff y newid hwn ei gyhoeddi yn unol â chytuno ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2025. Rwy'n awyddus i roi sicrwydd ynglŷn â hyn cyn gynted ag y gallaf, a byddaf yn cyhoeddi datganiad ysgrifenedig ar y mater.

Gobeithio bod y wybodaeth uchod yn ymateb i'r cwestiynau sydd heb eu hateb ac yn dangos sut yr eir i'r afael â rhai o'r heriau a nodwyd yn yr ymatebion blaenorol.

Edrychaf ymlaen at barhau i ymgysylltu â'r Pwyllgor ar y mater pwysig hwn ac arhosaf am gadarnhad o ran pryd y caiff ei drafod mewn Cyfarfod Llawn.

Yn gywir,

Dawn Bowden AS/MS

Y Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol
Minister for Children and Social Care

¹ [Gwerthusiad proses o ehangu graddol Dechrau'n Deg: Prif adroddiad](#)